Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 8. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 14-го СІЧНЯ (JANUARY) 1956. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 8. VOL. LXIII.

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ ДВОХ БІЛЬЙОНІВ НА БУДОВУ ШКІЛ

СТЕЙТОВІ Й МІСЦЕВІ САМОВРЯДУВАННЯ МАЛИ Б ПРИЗНАЧИТИ І ВІД СЕБЕ ВІДПОВІДНІ СУМИ НА ЦЮ ЦІЛЬ; РЕСПУБЛІКАНЦІ ХВАЛЯТЬ УРЯДОВИЙ ПРОЄКТ, А ДЕМОКРАТИ ВНОСЯТЬ СВІЙ ЗАКОНОПРОЄКТ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер в окремому зверненні до Конґресу пропонує видати на будову нових шкільних будинків суму двох більйонів долярів впродовж найближчих п'ятьох бюджетових років. Кожного року державна скарбниця давала б на будову шкіл по 250 мільйонів долярів, а крім того уряд мав би дати кредиту в сумі 750 мільйонів в формі шкільних бондів, щоб уможливити стейтовим і місцевим леґіслятурам збудувати 470,000 шкільних приміщень, які будуть потрібні впродовж найближчих п'ятьох років. Президент заявив, що стейтові й місцеві законодатні тіла повинні призначити і від себе потрібні фонди на будову шкіл. Бідніші стейти повинні дати половину стільки фондів, скільки дістануть від федерального уряду, а багатші стейти два рази стільки. Головніші пункти шкільної програми уряду такі: 1. Уряд даватиме на будову шкіл по 250 млн. дол. впродовж найближчих 5 фінансових років. 2. Крім того уряд дасть позичку в сумі 750 мільйонів долярів в формі бондів впродовж того самого часу. 3. Уряд призначить ще 20 мільйонів долярів на плянування будови шкіл. 4. Уряд підтримуватиме будову шкільних будинків в тих районах, де будується нові оборонні фабрики. 5. Президент має займенувати окрему комісію, яка мала б вирішити, чи скликувати постійно Крайові Виховні Конференції для справ вищого шкільництва. 6. Стейти й міські самоуправи мали б поліпшити матеріяльне забезпечення учителів, щоб притягнути до праці в шкільництві більше число учителів, яких тепер бракує не тільки в публічних, але і в середніх школах. Шкільна програма президента Айзенгавера стрінула різне прийняття збоку Конґресу в цьому році, в якому мають відбутися президентські вибори. Гадають, що Конґрес напевно поробить в урядовому проєкті деякі зміни і мусітиме його прийняти, бо не зможе його відкинути, як це сталося минулого року. В загальному республіканці хвалять урядовий проєкт, але демократи невдоволені з нього. Вони звертають уваґу на те, що в урядовому проєкті не згадується про приватні школи, а демократи з південних стейтів не вдоволені з цього, бо вони проєктують перейти на приватне шкільництво, де можна б було утримувати і надалі окремі школи для учнів кольорових батьків, які скасував Найвищий Суд ЗДА. Бояться також, щоб хтось із північних демократів не поставив внеску, щоб уряд давав допомогу тільки тим стейтам, які погодяться скасувати в себе расову сеґреґацію в шкільництві. Такий внесок заблькоковував би ухвалення нової шкільної програми. Демократи мають свій власний проєкт допомоги будові шкільних будинків. Вони проєктують видавати на цю ціль по 400 мільйонів долярів впродовж найближчих чотирьох років. Спікер Палати Репрезентантів Сем Рейберн заявив, що цей проєкт внесе до Комісії Виховання і Праці. Республіканці заявляють, що старатимуться поробити в цьому демократичному законопроєкті відповідні зміни в дусі урядового проєкту. Сенатор із Ню Джерзі Г. Александер Смит вніс урядовий законопроєкт до Сенату, а демократичний провідник в Сенаті сенатор Линдон Б. Джансон заявив, що старатиметься, щоб той законопроєкт „дбайливо" розглянено.

Ачесон критикує „полохливу" закордонну політику уряду

Вашинґтон. — Бувший державний секретар Дін Ачесон промовляв у Крайовому Демократичному Жіночому Клюбі і заявив, що республіканський уряд старається промовчати неуспіхи своєї „полохливої" закордонної політики. Правда, на думку Ачесона, лежить в тому, що важко було б знати в світі десь такий район, в якому не видко було б неуспіхів американської закордонної політики. У своїй публічній заяві, яку Ачесон дуже рідко складає, бувший державний секретар критикував і двох визначних демократів сенаторів із стейту Джорджія Волтера Джорджа і Ричарда Б. Расела за те, що вони критично відносяться до урядового проєкту збільшити суми на допомогу закордонові. Ачесон не називав цих сенаторів по імені, але його критика відносилася до них, бо вони недавно домагалися, щоб не збільшувати американської допомоги закордонним країнам. Ачесон заявив, що тепер ще більше треба четвертого пункту допомоги закордонові, як це було в 1949 році, коли він був державним секретарем.

ЗДА ПЕРЕВЕДУТЬ ВЕСНОЮ НОВІ СПРОБИ З АТОМОВОЮ БОМБОЮ

Вашингтон. — Комісія Атомової Енерґії і Департамент Оборони подали до відома, що весною цього року відбудуться на Тихому Океані нові спроби з атомовими бомбами. Під час цих спроб спеціяльна увага буде присвячена проблемі оборони перед атомовими атаками. В повідомленні Комісії Атомової Енерґії і департаменту оборони ствержується, що ці спроби відбудуться тому, бо не осягнено ніякого порозуміння в справі обмеження чи контролювання озброєння. Спроби будуть переведені з атомовими бомбами меншої потужности від тих, що були випробувані 1954 року. В повідомленні подано теж, що ціллю З'єдинених Держав не є продукція все нових і все більших бомб. З'єдинені Держави змагають до того, щоб з допомогою найбільш модерної і найкраще розвиненої військової сили вдержати мир. Американські атомові дослідники впевнені, що З'єдинені Держави Америки мають сьогодні першість в ділянці атомового озброєння і то не тільки щодо якости, але і щодо скількости. Вони стоять теж на тому, що коли б Америка припинила спроби з атомовою бомбою, то Совєти могли б легко переґнати ЗДА в продукуванні нової й успішної атомової зброї.

Атомові бомбовики готові до негайної відплатної акції

Вашингтон. — Сотки атомових бомбовиків із Стратеґічної Повітряної Команди готові вдень і вночі, до негайної відплатної акції, якщо ворог відважиться заатакувати ЗДА. Летунське поготівля творить основу американської політики масової повітряної відплати, яка є забезпекою проти ворожої атаки. Бомбовики розміщені таким способом, що впродовж однієї години зможуть прибути на призначене місце з вантажем атомових і водневих бомб. Атомові бомби розміщені в різних місцевості, щоб можна було почати відплатну акцію навіть тоді, коли б ворогові вдалося знищити деякі магазини. Урядові кола відмовилися виявити, чи американські бомбовики за кордонами ЗДА в такому самому часі були б готові до відплатної акції, як у цій країні. Бомбовики можуть летіти на віддаль 4,000 миль, забираючи бомби під час лету, якщо це буде потрібне. Твердять, що водневі бомби можна буде скидати з висоти 40,000 стіп з максимальною точністю.

Ув'язнено спричинників найбільшого грабунку в історії ЗДА

Вашингтон. — Департамент справедливости повідомляє, що аґентам ФБІ вдалося заарештувати шістьох бандитів, які шість років тому напали були на віз банкової фірми „Брінкс" та пограбували 1,218,211.29 доляра в готівці та 1,557,183.83 доляра в чеках, грошових переказах і забезпечених паперах. Аґенти ФБІ шукають ще двох бандитів, які замасковані брали участь в нападі на банковий віз 17 січня 1950 року. Один із 11 бандитів помер, а два були давніше арештовані. Всі ті бандити, крім одного Джеймса І. Фагерті, за яким пошукує поліція, були переслухані в суді в 1952 і 1953 роках, але їх тоді мусіли звільнити, бо не було доказів їхнього злочину. Директор ФБІ Едґар Гувер заявив був в 1950 році, що за всяку ціну старатиметься викрити злочинців, які доконали пограбування найбільшої суми в цій країні. Бандити довший час приготовлялися до свого злочину, але їм не вдалося затерти за собою всіх слідів. Та поліції не вдалося віднайти пограбованої суми. Їх мають судити в стейті Массачусетс, де є вищі як федеральні кари.

Уряд змінює плян розміщення промислових об'єктів

Вашингтон. — Уряд Оборонної Мобілізації закликає підприємців будувати нові фабрики в дальшій віддалі від інших фабрик, щоб найсильніші водневі бомби не могли знищити одночасно кілька промислових об'єктів. Про місце будови нових фабрик рішатиме департамент торгівлі в порозумінні з департаментом оборони. Досі нові фабрики мали будуватися у віддалі 10 миль, а тепер ця віддаль мусить бути така, щоб вони були поза засягом найсильнішої водневої бомби. Це зарядження стосується до тих промислових компаній, — які хочуть користати з урядових привілеїв (зменшення податків, уділення позичок і т. п.). Уряд Оборонної Мобілізації повідомляє, що на випадок війни оборонні замовлення діставатимуть саме ті фабрики, які будуть розміщені у відповідній віддалі. Ці фабрики матимуть також першенство при отримуванні сирівців і робітничих сил.

● **В Ню Йорку** заарештовано 25-річного продавця Томаса Дж. Деніелса, якого підозрівають у вбивстві 20річної красуні Джеквіліни Смит. Деніелс признався, що він із одним санітаром робив недозволену операцію, під час якої панна Смит вмерла. Її розшматоване тіло розкинено по Ню Йорку.

СОВЄТИ ПОСИЛИЛИ ПОЛІТИЧНУ ОФЕНЗИВУ НА СЕРЕДНЬОМУ СХОДІ

Москва. — Совєтська преса виглядає тепер так, наче б вона появлялась в якійсь країні Середнього Сходу — повідомляють закордонні кореспонденти з Москви. „Правда" й „Ізвєстія" заповнені майже виключно відомостями з Середнього Сходу та статтями на середньо-східні теми, а різні інші факти разом з отим обличчям совєтської преси складаються на доказ, що Москва повела тепер на цілому фронті політичну офензиву проти західніх впливів на Середньому Сході, з метою опанувати той терен політично й економічно і таким чином відкрити шлях до комунізації Індії та інших південно-азійських країн. Совєтська пропаґанда, віддзеркалена в голосах совєтської преси, проповідує такі головні речі: 1) Баґдадський пакт — це, мовляв, аґресивний військовий бльок, створений Англією і Америкою для збереження їх „колоніяльних" інтересів в Азії, 2) більшість арабських держав, як Єгипет, Сирія і Йорданія, успішно протиставляться англо-американському натискові приступити до Баґдадського пакту, 3) також в Туреччині, Пакістані й Ірані, отже у членів Баґдадського пакту, народні настрої звертаються проти того пакту й участи в ньому, 4) Ізраїль веде, як Америка, „політику сили" і тому є небезпечною аґресивною країною, 5) з уваги на щораз більші різниці інтересів Англії й Америки в Азії — Баґдадський пакт зазнає невдачі і буде розв'язаний, що буде щастям для азійських народів, спрагнених — твердить Москва — ступати слідами „невтральної" Індії, Бірми й Афґаністану. Совєтський уряд призначив своїх амбасадорів вже до таких середньо-східніх і близько-східніх країн: Єгипет, Сирія, Ливан і Лібія. Москва підписала пакт неаґресії з Єменом та заповіла встановлення дипломатичних взаємин з Суданом. Підписано торговельний договір з Сирією та передано Ливанові 500,000 рублів допомоги жертвам повені. ЧСР стала, на приказ Москви, головним відборцем ливанських цитрин, в заміну за які постачає свої промислові вироби. Наполегливі залицянки Совєтів до Ірану довели до того, що іранський шах Мохаммед Різа Палеві, завжди про-західньої орієнтації, заповів свої відвідини у Москві на травень ц. р., а єгипетський прем'єр Ґамаль Абдель Нассер поїде туди пізнім літом або осінню. Хрущов заповів теж „поправу" взаємин з Туреччиною, а совєтська преса повела вже облудну пропаґанду, що нібн турецький нарід „тужить" до згідливого життя з Совєтами, як це було за часів Кемаля Ататюрка. Таким чином нова совєтська тактика наставлена на похід проти вільного світу шляхом через азійські народи і країни.

Франції грозить нова поважна криза

Париж. — За тиждень, докладно — 19-го січня ц. р., має зійтися обраний 2-го січня ц. р. новий французький парлямент, а не тільки нема ще ніяких познак, що буде створений новий уряд з тривкою парляментарною більшістю, але ще зменшились вигляди на можливість створення взагалі будь-якого працездатного уряду. Так званий республіканський фронт, що складається головно з соціял радикалів кол. прем'єра Мендес-Франса і соціялістів під проводом генерального секретаря тої партії Гю Молле, відкинув концепцію прем'єра Едґара Фора, щоб створити — „національний фронт" з обох розсварених частин демократичної середини, себто цетроливих і центро-правих партій. Такий бльок розпоряджав би рішучою більшістю голосів, проти яких була б крайня лівиця комуністів з півтори сотнею голосів і крайня правиця „пужадистів" із пів сотнею голосів. Мендес-Франс і Молле заявили, що така широка коаліція була б оперта об компромісову програму, — яка насправді не була б всилі розвязати віодної актуальної і пильної справи. Тому вони запропонували створення — „уряду меншости" з радикалів і соціялістів, що його проте підтримали б інші центрові партії, давши йому змогу виконати найактуальнішу „мінімальну" програму, з справою Альжиру і зміною конституції включно. Однак католицькі народні республіканці відкинули таку пропозицію, заявивши, що уряд, який не мав би за собою тривкої більшости, це аномалія, яка не могла б втриматися і тому вони не хочуть такої аномалії підтримувати. А що ніяка одна центрово-демократична група не всилі в цьому парляменті створити уряду без голосів іншої частини центру — або комуністів, то комуністи з своїми 150 голосами знову висуваються вперед, як „неофіційний партнер" Республіканського Фронту. Це загострює внутрішню ситуацію і вносить заколот, що може скінчитися новим розв'язанням парляменту — коментує преса.

Москва відмовила візи кореспондентові „НЙТаймс-у"

Москва. — Совєтський уряд відмовив візи кореспондентові „Ню Йорк Таймсу" Гаррисонові Селсбері, не подавши причини відмови. Селсбері очолював бюро „НЙТаймсу" в Москві від 1949 до 1954 року. Вернувшись до ЗДА, він оприлюднив цілу серію статтей про СССР, здебільша об'єктивних, ну й, очевидно, не в усіх точках приємних для Совєтів. Ті репортажі принесли авторові нагороду Пуліцера. Він написав теж книжку п. з. „Американець в Росії". Це перша відмова права на в'їзд чільному американському журналістові до СССР від часу минулорічної конференції „на вершинах". „НЙТаймс" має в Москві свого кореспондента В. Ганґена В останніх днях прибули до Москви вперше кореспонденти „Балтімор Санпейперс" і „Ню Йорк Геральд Трибюн". Таким чином постійних американських кореспондентів у Москві є тепер 10 осіб.

● **Алі Різа,** турецький сержант поліції на Кипрі, про вбивство якого повідомлено вчора, згинув на порозі свого дому, застрелений кипрським греком. Його смерть знову скомплікувала ситуацію на Кипрі, де турків є 100,000 проти 400,000 греків.

ОН ОДНОЗГІДНІ ЩОДО ВИНИ ІЗРАЇЛЮ ЗА НАПАД НА СИРІЮ

Об'єднані Нації. — Західні великодержави, однаково як і Совєтський Союз, однозгідні в тому, що Ізраїль порушив постанови перемир'я з Сирією і чартер ОН своїм збройним наїздом на територію Сирії в дні 11 грудня м. р., але вони різняться в поглядах на спосіб покарання Ізраїлю за ту провину. Рада Безпеки, яка зібралася в цій справі в четвер 12 ц. м., мала предложені їй дві резолюції — західню і совєтську. В обороні західньої резолюції промовляли Генрі Кебот Лодж, амбасадор ЗДА, Пірсон Діксон, репрезентант Англії і Ерве Альфан, представник Франції, і всі вони, признаючи вину Ізраїлю, не погоджувались на одностороннє трактування її, бо, мовляв, Сирія в цій справі теж завинила, хоч у багато меншій мірі, стріляючи раніше по жидівських рибалках на Галилейському озері, що й спровокувало таку гостру реакцію жидів. У тому наїзді ізраїльського війська згинуло 65 сирійців. Совєти, щоб приподобатись арабам, настоювали, щоб накласти на Ізраїль обов'язок заплатити родинам вбитих і ранених сирійців відшкодування. Захід стоїть на становищі, що цю справу треба відділити від резолюції осуду й охопити окремою резолюцією після попереднього ствердження генеральним секретарем ОН, чи Ізраїль дійсно заплатить відшкодування. Представник Ірану пропонував „середню дорогу". Американський представник, Генрі Кебот Лодж, закинув Ізраїлеві, що ОН тричі перестерігали і осуджували Ізраїль за подібні випади й закинув Ізраїлеві, що це він головно винуватий за теперішнє напруження на Близькому Сході. „Жадний уряд не має права брати в свої руки закон" — сказав він. Рада Безпеки покищо цієї справи ще не вирішила, відложивши засідання до наступного дня.

Сенатор оспорює пресове інтерв'ю Доллеса

Вашингтон. — Сенатор Гюберт Гомфрі, демократ з Міннесоти, член Конґресової Комісії для закордонних справ, виступив в Сенаті проти згаданої у нас вчора статті в американському журналі — „Лайф", де говорилося про те, що завдяки вчасній пересторозі збоку Америки не вибухли три війни. Названий сенатор твердить, що автор тієї статті в „Лайфі", який покликується на розмову з державним секретарем Доллесом, „перекрутив" факти, або, що сам державний секретар інакше представив їх тепер. Сенатор вважає, що або та стаття має бути спростована, або він зажадає оприлюднення протоколу з відповідних тайних засідань комісії закордонних справ, де була мова власне про ті критичні дні на Кореї, в Індо-Китаї та в протоці Формози. Стаття в „Лайфі" підтримує тезу, що тільки гостра постава супроти комуністів і загроження їм, що буде вжита атомова зброя, врятувала тричі мир і що це заслуга державного секретаря Доллеса.

Чехословацькі комуністи закликають до чуйности і до боротьби з саботажниками і кулаками

Прага. — Чехословацька комуністична преса друкує останнім часом заклики до збільшення чуйности і до посилення боротьби з „клясовими ворогами". Водночас із цим комуністичні газети подають все нові повідомлення про ув'язнення і про судові процеси за економічні саботажі. Комуністичний часопис в Остраві п. н.: „Нова Свобода", висловив навіть думку, що ці все частіші саботажі пляновані і пов'язані між собою. „Вороги народу — пише згаданий часопис — вирішили сконцентрувати свої зусилля на економічних саботажах тому, що завели їх сподівання на погіршення міжнародної ситуації і на зниження добробуту населення. Для прикладу „Нова Свобода" з'ясовує ситуацію в Остраві, де „ворожі елементи" з допомогою вісток про повсякчасні випадки хуліґанства, грабунків а то й убивств у місті намагаються відстрашити посторонніх робітників від праці в остравських копальнях вугілля і фабриках сталі. Всім саботажистам і поширювачам тривожних вісток погрожує „Нова Свобода" долею Рудольфа Сланського й інших підривників, що пролізли були в комуністичну партію і намагалися підривати комуністичний лад і що їх потому повішено. До збільшення чуйности і „державної дисципліни" закликає також у кількох статтях орган комуністичної партії ЧСР „Руде Право", який водночас віднотовує низку підприємств й установ, в яких саботажисти могли діяти цілком безкарно. „Руде право" накликує зокрема до боротьби з чеськими „кулаками", які востаннє буцімто піднесли голову і продовжують свої „підривні дії".

В АМЕРИЦІ

● **Обраховують,** що в ЗДА щурів є більше як людського населення (164 мільйони). Уряд здоров'я закликає всіми способами нищити цих шкідників, які розносять всякі недуги, завдають великої матеріяльної шкоди, а деколи навіть нападають на дітей і безборонних старців.

● **Найвищий Суд Огайо** вирішив розглянути справу д-ра Семюела Шепперда, щоб перевірити, чи переведена над ним судова розправа відбувалася згідно з законом. Найвищий Суд відкинув домагання оборонця Шеппарда перевести повну розправу. Д-ра Шепперда засудили до досмертної тюрми за вбивство жінки, яке сталося 4 липня 1954 року.

● **Секретар оборони** Чарлз Е. Вилсон заявив журналістам, що буде відбувати періодичні пресові конференції, під час яких даватиме інформації про оборонний стан країни. На останній конференції були присутні члени Американського Товариства Редакторів Часописів.

● **Голова Сенатської Комісії** Закордонних Справ сенатор Волтер Ф. Джордж заявив, що на Середньому Сході і в Південній Східній Азії державний департамент веде злу політику. Республіканський сенатор Александер Вайлі відповів на це, що критикувати замало, але демократи повинні опрацювати свій власний плян закордонної політики в згаданих районах.

● **Заступник директора** Інституту Здоров'я в Новій Зеляндії д-р Дейвід Істкотт, досліджуючи причини пістряка легенів, прийшов до переконання, що цю недугу викликає занечищене повіртя в промислових околицях. Інші вчені твердять, що пістряк легенів виникає внаслідок курення тютюну.

● **Залізнича Компанія** Пуллман на тримісячний реченець зменшує оплату за їзду в спальних вагонах, щоб винайти чи збільшиться внаслідок цього число пасажирів. Ціни будуть зменшені на 10—60відсотків.

● **Два священики - єзуїти,** обидва президенти університетів, о. Пол С. Рейнерт і о. Карл М. Рейнерт, під час автомобільної катастрофи в місті Ст. Луїс, Мо., зазнали легких поранень. В авті, яким вони їхали, був ще й третій брат — заступники директора середньої школи о. Джеймс А. Рейнерт.

НІМЕЦЬКА АРМІЯ ВІДБУВАЄ ПЕРШУ ПАРАДУ

У вишкільному таборі в Арденах у Німеччині почало вишкіл перших 500 рекрутів нової німецької армії. На фото: німецькі вояки відбувають свій перший парадний марш.

В СВІТІ

● **Англійська** церковна єрархія рішуче виступила проти проєкту, який дозволяв би членам королівської родини одружуватися з розведеними особами. Отже княжна Марґарита не зможе вийти заміж за капітана Тавнсенда.

● **13 мадярів,** в тому числі дві родини із сімома дітьми, втекли до Австрії через заміноване поле у прикордонній смузі. Щоб полегшити собі втечу, мати однорічної дитини приспала її насонним порошком, наразивши на небезпеку смерти. О год. 3 ранку втікачі застукали у вікно одної фарми в австрійському Бурґенлянді, звідтіль завезли їх на станицю австрійської жандармерії, де вони звернулися з просьбою признати їм право азилю. Дитину негайно забрали до шпиталю. Публічна опінія з прихильністю поставилася до втікачів, які заявили, що втекли, бо не всилі були витримати атмосферу терору.

● **80-річний Аденауер** через два дні після ювілею своїх народин став уже 15-ий раз дідусем. Його наймолодша донька, пані Елізабет Верганноф Нойсс, породила третю дитину.

● **Совєтська амбасада** у Західній Німеччині влаштувалась розмірно скромно і очевидячки свідомо оминає розголосу, здаючи собі справу з своєї непопулярности та водночас великих „завдань". Вона примістилась у резиденції амбасадора Зоріна, у віллі „Генцен фон Роляндсвірт", в напрямку до Мелем, де має розкішне преміщення американська амбасада. У віллі Зоріна урядував колись заступник команданта французької окупаційної зони.

● **Албанія** також бажаючи запопасти назад своїх утікачів, проголосила „амнестію" і веде широку пропаґанду за поворот „на родіну". Альбанці все ж обережніші і призначили останній термін для своєї амнестії аж на 31 грудня 1957 року.

● **Англійсько - совєтські** переговори про задоволення взаємних грошових претенсій з часів останньої війни застрягли на мертвій точці. Головна причина цього полягає в тому, що Совєти домагаються, щоб Англія повернула їм гроші, здепоновані вільними урядами Естонії, Литви і Латвії. Ці депозити становлять разом 5,700,000 англ. фунтів, себто $15,900,000. Тим часом Англія, як і Америка, не визнала совєтської окупації балтійських країн і цих грошей не хоче видати.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На пів року	6.50	One year	$12.00
На три місяці	3.50	Six Months	6.50
На рік	$12.00	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КРАЇНА ОЧІКУЄ НА ВИРІШЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА

Чи буде чи не буде президент Айзенгавер кандидувати знову на пост президента країни? Це, без сумніву, запит, що на його відповідь найбільше очікує тепер країна, а з нею у відповідній мірі і світ. Відповідь на цей запит може дати тільки президент Айзенгавер, і це буде одним з найтяжчих рішень, яке йому прийдеться зробити. Всі дотеперішні завваги і заяви президента Айзенгавера в цій справі свідчать недвозначно, що він цілком свідомий важливости такого рішення. Отже, нічого немає дивного в тому, що він з ним отягається і відкладає його до можливо останнього часу.

Від дня виборів у листопаді ділить нас ще майже десять місяців, але передвиборча кампанія, включно із зголошуванням кандидатур, уже почалася. Першим зголосив свою кандидатуру демократ Стівенсон ,який переміг Айзенгавер у виборах чотири роки тому. Зголошуються також і інші кандидатури, але переважно з Демократичної партії. Про можливі республіканські кандидатури говориться, але завжди з застереженням: якщо президент Айзенгавер не буде кандидувати.

Як мається справа з можливістю кандидатури президента Айзенгавера? Справу цієї кандидатури скомплікувала вереснева серцева атака Президента. В останніх днях Президент перейшов чергову основну лікарську перевірку, при чому лікарі ствердили, що стан його здоров'я „знаменитий" і що він є в „дальшому задовільному прогресі". Отже, лікарських перешкод у рішенні Президента вже, можна б уважати, немає. Друга перешкода, а саме застереження родини Президента, теж уже, виходило б, не існує. Дружина Президента і його син, згідно з останніми повідомленнями, мали заявити, що Президент, з його темпераментом, почував би себе далеко гірше в неактивному житті, ніж навіть у найбільшому напруженні праці, якої вимагає становище президента. Сам Президент заявив, що він із своїм рішенням ще не готовий ,що мусить дбайливо розглянути всі „обставини" і порозумітись із своїми найбільш довіреними дорадниками, щоб винести відповідне рішення. Все ж таки, Білий Дім і провід Республіканської партії тепер ані не заохочують, ані не відмовляють від ставлення кандидатури Айзенгавера у правиборах в поодиноких стейтах. Республіканські лідери також заявили, що вони зі свого боку не будуть „наглити". Президента в його рішенні, але є багато підстав до твердження, що абсолютна більшість з них є за те, щоб президент Айзенгавер таки кандидував.

Які головні мотиви і аргументи за і проти кандидатури Айзенгавера? Їх зводиться до таких головних тверджень:

За кандидатуру: Президент Айзенгавер зумів найбільше об'єднати партію і націю для осягнення основних цілей; він здобув найбільше довір'я серед альянтів і найбільший респект серед противників; своєю політикою він створив обставини миру і добробуту, які тільки він може далі розвинути й закріпити; Республіканська партія не має іншого такого кандидата, який міг би „вступити в черевики" Айзенгавера, і т. п.

Проти кандидатури: Не можна створювати ілюзії, що доля і майбутність нації або світу залежить від одної людини; президентура є чотирирічним контрактом з нацією, і цього контракту не може перебирати ніхто, якщо існують оправдані сумніви, чи він зможе цей контракт виконати в усій ширині; із закінченням чергової каденції президент Айзенгавер матиме 70 років, отже більше, ніж мав будь-який інший президент в історії країни; свідомість серцевої недуги Айзенгавера та можливість його смерти чи обезвладнення може бути тільки перешкодою в стосунках ЗДА із чужими країнами, які часто зв'язуються з індивідуальністю президента бодай на чотирирічний період часу; президент З'єдинених Держав мусить бути готовий до праці і турбот упродовж 24 годин денно, а вже сама можливість, що президент міг би бути змушений працювати тільки частинно, захитає цим становищем.

Таких і подібних „за" і „проти" поновної кандидатури президента Айзенгавера наводиться багато більше. Одні й другі аргументи мають своє виправдання та переконливу силу, як мають і свої „але". Президент Айзенгавер без сумніву свідомий усіх тих „за" і „проти" і занадто відповідальний та відданий справам країни і нації, щоб не брати того всього до уваги. Тому і його рішення таке трудне, і тому він з ним отягається. Але це з черги дає певність, що коли своє рішення він винесе, то воно буде під кожним оглядом відповідальне і за таке його цілком певно прийме та підтримає американський нарід.

КОМУНІЗМ У ФРАНЦІЇ

До нового французького парляменту, вибраного 2 січня ц. р., ввійде 145 (за іншими даними навіть 150) комуністичних послів на 544, вибраних із корінної Франції. Кругло одна четвертина французьких виборців голосувала за комуністами. Ці цифри викликали паніку в деяких закордонних колах, які схильні добачити в них дальший поступ комунізму у Франції з похмурими виглядами для її недалекого майбутнього. Насправді, хоч яке прикре це явище й хоч які нещасливі останні французькі парляментарні вибори, комуністичні впливи й комуністична небезпека у Франції багато менші, ніж гадають поза Францією. Аналіза ж причин, чому так багато французів голосувало за комуністів, і чому насправді єдиною політичною партією у Франції, яка виграла в останніх виборах, є комуністична партія (бо псевдофашистських „пужадистів" не можна ще уважати за політичну партію із скристалізованим ідеологічним обличчям), детальний розгляд успіху комуністичного списку дуже цікавий, характеристичний для французьких відносин і повчальний для інших країн.

Для порівняння варто пригадати, що у перших післявоєнних виборах у Франції, коли ще ятріли рани, завдані німецькою окупацією і ще свіжі були спогади про єдиний з комуністами національний фронт антинімецького резистансу, комуністи здобули 5.475,955 голосів, або 28,2 відсотка всіх голосуючих. У виборах, що відбулися в червні 1951 року, вже за кращих, але все ще непевних відносин, вони дістали 5,011,-252 голоси, себто 26,5% всіх голосуючих. Тепер же, 2 січня ц. р., комуністичний список зібрав 5,426,803 голоси, або 25,6% всіх голосуючих. З цього видно, що кількість голосуючих за комуністів у Франції впродовж близько 10 років втримується приблизно та сама, незалежно від зміни господарських відносин і стабільности політичної ситуації.

Оцей власне брак логічного зв'язку поміж безсумнівним поліпшенням матеріяльного стану французьких робітників, піднесенням загального життєвого рівня французьких громадян і успіхом комуністів — є насправді запереченням доктрини Маркса, згідно з якою сила комунізму виводиться з нужди працюючої кляси. Успіх комуністичної агітації серед добре ситуованих західньо-німецьких робітників (їхня життьова стопа багато вища від французької), так само як і успіх цієї агітації у Франції, був незалежний від факту, що впродовж останніх років зріс там загальний добробут і значно підвищились заробітки робітника. Французи не голосували за комуністів з віри в правильність комуністичної ідеології чи з приязни до червоної Москви. На понад 5 мільйонів голосуючих за комуністів — членів комуністичної партії у Франції, отже більш-менш свідомих комуністів (бо поміж реєстрованими членами є багато й перелетних птахів, які не цураються навіть віддалі, що ділить їх від табору де-ґоллістів), є не більше, як пів мільйона. На решту складаються люди різних категорій і причини найрізнороднішого сорту: 1) робітники, невдоволені з своїх хлібодавців, які голосували за комуністів „на злість" хлібодавцям, 2) усі ті, які вважають, що керована комуністами робітнича спілка Генеральна Конфедерація Праці є найметкіша і найшвидше добивається для своїх членів підвищення платень, 3) батьки й матері, сердиті на уряд, що висилає молодих вояків до Північної Африки на „непотрібну", як кажуть у Франції, війну (дармащо потім ті самі батьки й матері лають уряд за „парцеляцію" французької імперії, як лають його й досі за втрату Індо-Китаю), 4) всі ті, які „традиційно", від часів французької Революції, голосують за „найлівіших", як за найкращу ґарантію проти диктаторів, 5) усі ті, які „не люблять" капіталістів — і т. д. і т. п.

Про марксистську ідеологію більшість голосуючих за комуністів у Франції знають стільки ж, скільки знають про дійсне обличчя Кремлю, або про відносини в Америці. До речі, коли американці обурюються, що французи беруть американську допомогу, завдячують їй санацію своєї економіки, а потім голосують за комуністів, то вони забувають, що американська пропаґанда у Франції, яка захвалювала американську систему капіталізму, опертого на свободі конкуренції і співпраці працедавців та робітництва — обосічна. Бо французький робітник, не порівнюючи загальних коштів утримання в ЗДА й у Франції, порівнює заробітки тут і там, обурюється, що французький вуглекоп дістає пересічно по 40 центів на годину, отже кругло одну четверту свого американського колеґи і — голосує за комуністів. Зрештою, щодо поліпшення життьових умовин у Франції, то хоч вони тепер дійсно куди кращі, як 5 років тому, все ж — порівняно з життьовою стопою пересічного американського обивателя — вони ще дуже бідні. Так, напр., у самому Парижі досі є тільки 17% помешкань із лазничками, а в цілій Франції вибудовано минулого року тільки 205,000 нових домів на 540,000 збудованих за той самий час у Західній Німеччині. Житлова криза у Франції все ще несамовита. Кожний комірник дорожить низькою, законом хороненою ціною за помешкання, бо він не всилі ані купити собі новий дім, ані переселитись до кращого помешкання в новому будинку, де комірне куди вище, і мучиться у тісному помешканні без новітніх виґод.

Знавці французьких відносин запевняють, що комунізм у Франції раптово заламається, коли: 1) прийдуть такі соціяльно-економічні реформи, після яких пересічний француз перестане обвинувачувати в усьому уряд і свого працедавця, 2) коли остаточно забудеться гасло з часів пронімецького підпільного руху, яке забороняло критикувати комуністів і коли буде поведена базпардонна протикомуністична пропаґанда, оперта на фактах з життя в Совєтському Союзі та його сателітах і з совєтської закордонної політики, 3) коли центрові французькі партії перестануть жертися, „скомасуються" чи твердо зблькуються і виявлятимуть силу, а не слабість французької демократії. Ці самі знавці французьких відносин запевняють, що є познаки, які свідчать про те, що дійсно настануть всі ці передумови занепаду комуністичних впливів, і що стопиться 5-мільйонова цифра наївних, легкодушних чи злобних голосів, поданих за комуністичний список. Коли лідер французьких соціялістів Молле, відкидаючи проєкт „народного фронту", заявив, що комуністична партія прислухається не до своєї ідеології, а до наказів з Москви то це — правильний підхід і одна із знаменних познак протверезіння у Франції.

ВОНИ ВИЙШЛИ З ЧЕРВОНОГО ПЕКЛА

Надзвичайно цікаву розмову з недавніми поворотцями із Совєтського Союзу подають „Українські Вісті" з 25 грудня в статті п. з. „Царство за колючими дротами". Один з цих поворотців — Микола Рибальченко, прибув до Західньої Німеччини одним із останніх транспортів воєннополонених. Він — громадянин однієї з західньоевропейських країн, в останній війні воював проти большевиків і потрапив до них у полон. Наприкінці війни дістав 10 років ув'язнення.

Микола Рибальченко побував у концтаборах Воркути, Екібастузу, Джезказгану і Караганди, де мав змогу зустрічатися з найрізноманітнішими жертвами московського большевизму. Бачив, як від 1944 до 1949 року прибували на північ транспорти з Західньої України — людей, обвинувачених у співпраці з українським революційним підпіллям або в „антисовєтській аґітації". В Караганді він говорив з українськими хлопцями, що „добровільно" були виїхали на цілинні землі, але, не витримавши нелюдських умовин праці в казахстанських степах, повтікали і їх потім влада силою повертала туди разом із в'язнями концтаборів. Знайомився з „старими" й „новими" еміґрантами — добровільними репатріянтами, що пішли на гачок, закинутий совєтською владою. Вони повірили, що „родіна" дарує їм їхні „провини" і... дістали від неї по 10 років ув'язнення. Найбільше доводилося йому зустрічатися з українцями.

На Воркуті і в Караганді довідався він про існування підпільних антисовєтських організацій — Української Визвольної Організації, Українського Козачого Фронту і Організації Українських Націоналістів — Заполярних Соколів України. Всі ці організації були створені в'язнями на принципі землецтв і пізніше зліквідовані.

Суворий режим концтаборів, — твердить Рибальченко, — не вбив революційного духа українських в'язнів. Вони проявляють велику взаємну солідарність і, не зважаючи на гострі заборони, співають партизанських пісень з часів війни і складають нові революційні пісні. Ось одна з цих пісень, яку запам'ятав Рибальченко:

Серед лісу дві долини
В білія свиті зимовій —
Там повстанці виступали
В лютий і кривавий бій.

Вже два роки безупину
Як ведем нерівний змаг,
Щоби слава України
Пролунала в небесах,

Щоби світ знав, що без бою
Волі ми не віддали,
А ярмо на нашій шиї —
Це одвічний гніт Москви.

Знаємо же ми прекрасно,
Що в нерівній тій борні
Зложимо за тебе, нене,
Голови свої буйні.

Вже такий закон лицарський:
В кожній ситуації
Чесно в бою кров пролита
Честь спасає нації.

Зрошена героїв кров'ю
Батьківська свята земля
Виростить могутнє плем'я
Нам на зміну у боях,

Що підніме знам'я правди,
Понесе на шлях прямий
Там, де воля, перемога —
Шлях великий, віковий.

У Караганді в 1951 році вперше почув М. Рибальченко від українських в'язнів також „Думу про Мирона Львівського, бойовика оунівського". Ось уривок з цієї думи, створеної новочасними совєтськими ґалерниками:

У чужій землі сибірській,
в лагерях карагандинських
не орел під хмарами літає —
то наш братік Мирой
[львівський, бойовик
[оунівський,
кращу свою долю виглядає.
Він на каторжних роботах,
під ґвинтівкою за дротом
із друзями вік свій коротає.
Але в нього зір вірлиний,
сильний, гордий дух незлімний
лету смілого не покидає.
Надлетіли хмари білі
із далекого Сибіру,
стали над пісками нависати, —
став наш братік Мирон
[львівський, бойовик
[оунівський,
важку думу думати-гадати:
Там далеко десь у тундрі
та на засланні відлюднім
скарб його — Маруся пропадає,
та від неї дорогої,
судженої, молодої
ніякої вістоньки немає . . .

За свідченням Рибальченка, а також другого недавнього поворотця, литовки Валлі Ш., українські дівчата й жінки на засланні тримаються найморальніше у порівнянні з іншими національними групами. Але в'язнів-чоловіків набагато більше, як жінок, і тому наші хлопці дуже уболівають, коли яка-небудь землячка зустрічається не з своїми. Якщо ж так буває, то українські в'язні осуджують такі явища дуже гостро.

Пані Валлі Ш., литовка німецького походження, жила на засланні весь час серед українок. Крім партизанських пісень, які чула вона від своїх товаришок, співають вони також часто „Нашого товариша на каторгу ведуть", „Чуєш, брате мій", „Гетьте думи, ви хмари осінні" і, звичайно, народні — жартівливі та сумні. Вона пригадує, як у спецтаборах Воркути на Свят-Вечір в'язні виголошували промови й висловлювали взаємні побажання. У Караганді на Великдень священики вийшли на площу і почали правити Службу Божу, але озброєна охорона оточила табір, і всіх присутніх на площі запроторили до ізолятора.

Після 1953 року режим у концтаборах трохи послабшав. У той рік, за словами пані Валлі Ш., українські дівчата на Різдво колядували і влаштовували вертеп. Восени 1954 року, — каже вона, — помер на Воркуті якийсь видатний українець. За його труною йшли аж до цвинтаря чоловіки й дівчата у національних ношах. Це був перший випадок похорону з участю священика в совєтському концентраку. Коли потім було заборонено по-християнському поховати забитих на шахті ч. 40 робітників-українців, в'язні проголосили страйк, і начальство було змушене закликати священика.

Багато розповідають недавні поворотці про відзначення релігійних свят у концтаборах. Влітку 1954 року до табору 053 прибуло (після придушення повстання) 400 українок, віком до 30 років, засуджених за причетність до підпільного руху. Різдво 1955 року відсвяткували вони „як ніколи доти". Готувалися до нього ночами, після 10 годин тяжкої каторжної праці. Щось пекли з убогих посилок, робили з дрантя плахти, а з слюди (вони працювали на розробці слюдяних родовищ) виготовляли прикраси. На Різдво ставили вертеп — хоч і „арештантський", але ліпший, як тепер на Станиславівщині чи Львівщині. Вертеп був з пастушками, з королями, Іродом, Рахіллю, смертю, козою, циганом і жидом — з 20-ма учасниками.

Пані Валлі Ш. виступала через радіо „Визволення" із зверненням до своїх бувших товаришок по засланню, українок, які ще й досі поневіряються в червоному пеклі. В переданому через радіо інтерв'ю з кореспондентом цієї радіовисильні вона заявила, що переважний відсоток в'язнів Воркути становлять українці. „В кожному разі, — сказала вона, — в моєму таборі на 1500 жінок українок було понад 800. Потім ішли литовки, німки, латишки, естонки, білоруски і росіянки". Далі пані Валлі заявила, що українки в концтаборах тримаються дружно, допомагають одна одній, повні почуття національної гідности і, не зважаючи на терор, релігійні свята стараються відзначати по-християнськи, як було колись на далекій їх батьківщині, десь на Полтавщині або на Гуцульщині.

До своїх подруг недолі звернулась пані Валлі Ш. через радіо із такими словами: „Мої дорогі українські співв'язні! Коли я від'їздила на Захід, ви казали: „Валлі, не забувай про нас. Розкажи нашим про наше життя". Дорогі дівчата, Валлі вже зробила це. Українська еміґрація, як і ви, знає, що доброго життя не може бути доти, поки існують концтабори. Але комунізм не вічний — йому прийде кінець. Тому хочу вітати вас словами, якими ви вітали одна одну: „Слава Україні — Героям слава!"

Юрій Таркович

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗРІСТ ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ

Хто з українців був у Німеччині, скажім, до 1950 року і тепер вернувся б туди назад, то просто не повірив би своїм очам. Німеччина, яка ще в 1949/50 роках лежала руїною, сьогодні не тільки майже зовсім усунула наслідки катастрофально програної війни, але стала без сумніву найбільшою економічною потугою Західньої Европи, випередивши Францію і навіть під деяким оглядом Великобританію. Західньо-німецька марка, як виразник цієї потужности, є одною з наймічніших валют на земній кулі, хоча ще кілька років тому дуже мало людей вірило в цю марку, фактично створену західніми окупаційними властями в травні 1948 року. В новорічному звіті Німецького Крайового Банку повідомляється, що західньо-німецька марка має 96-відсоткове покриття золотом і т. зв. твердою валютою, тобто американськими та канадійськими долярами, швайцарськими франками тощо. Навіть за часів цісарської Німеччини, перед 1914 роком, німецька валюта не мала такого високого покриття як тепер, через 10 років по найбільшій в історії цієї країни катастрофі. Стабільна і сильна валюта — головна причина економічного зросту Західньої Німеччини.

У 1945 році понад 70% житлової площі у німецьких містах лежало в руїнах. Відбудова міст почалася практично аж у другій половині 1950 року, і сьогодні німецькі міста не пізнати. Кожного року будують у Німеччині коло 500,000 нових помешкань, переважно з 2-4 кімнат і, очевидно, з кухнею, ванною, центральним огріванням. На 50 мільйонів населення це поважна кількість, якої не досягнула жадна европейська країна. І будівництво далі поширюється. Працюють навіть узимі, бо в інші пори року вже не можна дістати робітників, яких тепер будуть привозити з Італії.

Індустріяльна продукція зростає неймовірними темпами. Західня Німеччина експортує свої товари до 62 країн світу, витискаючи із закордонних ринків Англію, Францію і інші европейські та заморські країни. Типовим показником зросту продукції Західньої Німеччини є автомобільна фабрика так званих „Фольксваґен". В 1951 році, першому році економічного зросту, ця фабрика випродукувала 105.712 особових і вантажних авт, в 1952 — 136.013, в 1953 — 179.740, в 1954 — 242.373, в 1955 — 330.000. У 1951 році працювало в цій фабриці 14.147 осіб, а вкінці 1955 року вже понад 30.000. 55% усієї продукції „Фольксваґену" експортується, що приносить Західній Німеччині великий приплив девіз. „Фольксваґен" — найбільша автомобільна фабрика в цілій Европі і стоїть на четвертому місці (за американськими продуцентами) в цілому світі. Цікаво відмітити, що генеральним директором цієї фабрики є німець, Нордгоф, вишколений у ЗДА, який потім працював у німецькій філії „Дженерал Моторс", що виробляє й нині авта в місті Руселгайм біля Франкфурту. Авта „Фольксваґен" стають популярними і в ЗДА як „друге" авто, і в 1955 році вони стояли на першому місці в американському імпорті авт. Приблизно така сама ситуація і в інших галузях легкої та важкої індустрії. Наприклад, в продукції сталі Західня Німеччина вибилася на перше місце в Західній Европі, перескочивши Англію (минулого року випродуковано коло 22 млн. тонн сталі).

Небувалий зріст економічної потужности Західньої Німеччини пояснюється кількома причинами. Це, передусім, працьовитість і ощадність німецького народу, так добре відома в цілому світі. З другого боку треба сказати, що німці мають просто щастя. Повоєнні непорозуміння альянтів сприяли послабленню контролі над Німеччиною, а дальше агресивна політика Москви привела до відомого „пляну Маршалла", з якого повністю скористала й Німеччина. Агресія большевиків у Кореї дала новий поштовх до зросту німецької продукції і поширення її товарів на світових ринках. По виборчому успіху комуністів у Франції західній світ, а насамперед ЗДА будуть схильні вважати Західню Німеччину за головне оперта проти большевицької експансії в Европі. Цими днями почалася практична відбудова німецької армії, покликано перших добровільців. Рівночасно відбувається передача наймодернішої американської зброї німецьким військовим предстaвникам. Перших сорок німецьких старшин відлетіли на вишкіл до ЗДА, а десятки інших, переважно пілотів, почали свій перевишкіл на американських військових летовищах в Західній Німеччині. За дватри роки ця країна стане також найбільшою військовою потугою на европейському континенті.

Швидке відновлення сили Німеччини вже тепер непокоїть деяких членів Північно-Атлантійського Оборонного Пакту. Дехто побоюється, що сила Німеччини може колись обернутися проти сусідніх західньо-европейських держав. Інші думають, що Німеччина, йдучи слідами Бісмарка, почне шукати якогось договорення із Москвою. Хоча в такому великому зрості німецької сили криється певна небезпека, ми все ж схильні думати, що німці, навчені гірким досвідом, не повторять своїх колишніх помилок, але підуть шляхом европейського порозуміння і стануть справді найбільшим заборолом проти московсько-большевицької загрози. На випадок конфлікту між Заходом і Сходом німці, без сумніву, відіграють головну ролю поруч З'єдинених Держав і Великобританії.

В. Качмар

ПЕРЕМИШЛЬ — ЗАБОРОЛО УКРАЇНИ НА ЗАХІДНІХ КОРДОНАХ

Перемишль, старе княже місто, за яке ведеться спір українців з поляками вже довгі століття. Побудоване це місто на обидвох берегах ріки Сяну. Літописець, згадуючи про Перемишль, твердить, що його початків слід шукати ще в часі перед пануванням над усіми українськими землями Володимира Великого. Бо й історик відмічає, що отой володар Руси-України, Володимир Великий, з'єднав усі землі українські, а до них зачисляє і Перемишль. Володимир Великий ходив у походи на угрів аж до Карпат і забрав назад від поляків Перемишль, Бужськ і інші червенські міста на західньому пограниччі своєї держави. Значить, вже з того часу йде безугавний спір за Перемишль українців з поляками. Політичне значення Перемишля над срібнолентим Сяном, як висловився поет, зумовлене географічним і в минулому торговельним його місцем. Адже це факт, що Перемишль у княжих часах був саме комунікаційною маґістралею поміж Україною і Заходом. А рікою Сяном поперез Вислу йшла торгівля княжо-боярської України з Ганзою у Кракові та іншими її торговельними містами на Заході. Через Перемишль вів теж залізничий шлях з Німеччини, Франції та інших держав Европи в Україну.

У побудові Перемишля немає нічого штучного. Ріка Сян, а по одному його боці Княжий Замок і Татарська Гора, а на другому, на т. зв. Засянні — Липовиця і Винна Гора. Це, так би мовити, природні забезпечення міста, які вже в нашій добі, точніше в часі першої світової війни, австрійська монархія розбудувала й використала, як твердині перед російськими військами, які облягали Перемишль повних шість місяців. І здобули його не штурмом, а голодом.

Треба ствердити, що Перемишль був упродовж тисячолітньої історії України отою основною життєвою лінією, чи радше брамою, якою йшов історичний рух із Заходу на Схід. Бо це природний коридор між Карпатами й пинськими болотами, через перемиську залізну маґістралю, чи вірніше водяний шлях, змушував з конечности Західню Европу повертатися на той шлях торговельних і господарських зв'язків зі Львовом і Києвом. А в дальшому аж до широких просторів евразійського Сходу.

Перемишль — це історія України

Княжий Замок у Перемишлі, його церкви, а головно катедра наших владик — це тисячоліття історія українського народу тієї Княжої Волости. Це — тисяча років життя і труду, записаних у пожовклих листках хроніки, шематизмах і різних анналах. Це — тисяча літ переживань українців, це — сума переживань у днях слави й чорної смути, це — прекрасна мережа величі княжих часів у Перемиській землі. Це — історія збірних зусиль і борні народу над Сяном з ворогами його волі. Це, нарешті, змагання за український характер цього ключового міста України на її західніх кордонах. Два рідні брати Перемишля на тому прикордонні, Сянік і Ярослав, оту правду свідчать своєю історією безугавного змагання за національний характер Посяння.

Отак діри від княжих раківниць у мурах, якими був колись обведений Перемишль, залишки тих же мурів при вулиці Баштовій, це наші свідки, і вони такі ж старі, як історія нашого Перемишля. Та ледве чи збереглися всі оті історичні й дорогоцінні сліди? Останній наїзд московської опричнини на Перемишль і віддання цього міста, неначе на глум, Польщі, мабуть, може дощенту затерти всі українські писані документи про бездискусійну приналежність цього княжого города до України!

Та для нас і наступних поколінь істотне є те, що ми про Перемишль ніколи не зможемо забути і він мусить належати Україні. І хоча Перемишль невелике місто з населенням, що в 30-х роках нашого сторіччя начисляло лише понад 60 тисяч душ, все ж таки, з уваги на його геополітичне й стратегічне положення, ми зачисляємо Перемишль до метрополітального міста на тому неспокійному кордоні. У минулому це було амбітне місто. Культурне й живе, багате й княжостоличне. Княжий Перемишль приманював до себе чужинців своїм багатством та культурою, своїм чепурним виглядом. І якщо перед другою світовою війною ви бували в Перемишлі і відвідали український музей „Стривігор", що зорганізували та ревно ним заряджували проф. Б. Загайкевич, проф. Шпитковський і пані Кульчицька, то ви не могли не ствердити, що це місто від самого початку свого існування як слід доцінювало своє межове положення у сусідстві з Польщею. Хоч на тому відтинку впродовж сторіч змагалися дві національні системи, українська та польська, хоч ця остання була нищівною, бо мала всі державні засоби, перемогла таки українська стихія! І не можна не відмітити факту, що Перемишль вже від зарання плекав ідею збройної сили. Дня 1 листопада 1918 р. на Замковій Вежі лопотів синьожовтий прапор, а не польський червоно-білий.

(Закінчення буде)

Читайте щоденник „Свободу"

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 69 тисяч членів, є передова народна установа американських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імені. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

ВСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ПЕРЕСЕЛЕНЧІ Й ДОПОМОГОВІ ЗАВДАННЯ ЗУАДКОМІТЕТУ

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ: UNITED UKRAINIIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

К. Шурин

ДЛЯ ЯКОГО БИЗНЕСУ

Редактор „Нового Русского Слова" М. Вейнбавм поміщує часто в цьому часописі статті під загальним заголовком „На різні теми"

У черговій такій статті на тему „Меморандум расчленителей Доллесу", надрукованій в ч. 15516 з 21 грудня 1955 року, М. Вейнбавм аналізує меморандум, переданий Українським Конгресовим Комітетом Америки за посередництвом його голови проф. Лева Добрянського державному секретареві Доллесові перед листопадовою конференцією в Женеві та такий же меморандум, переданий президентові Айзенгаверові перед липневою конференцією у Женеві, при чому п. Вейнбавм підкреслює, що перший з тих меморандумів тільки доповняє другий.

М. Вейнбавм не вірить, щоб в З'єдинених Державах Америки було аж півтора мільйона українців антикомуністів, заперечує леґітимацію УКК, зокрема проф. Добрянському виступати від імени всього українського народу, бо, мовляв, він народився в Америці від батьків з Галичини, а Галичина ніколи не була під російським пануванням.

М. Вейнбавм твердить, що Український Конґресовий Комітет складається виключно з українців галичан, яких тепер називають західніми українцями. Про антиросійську діяльність УКК, йому, М. Вейнбавму, вже —каже він — приходилось писати. З тією діяльністю треба боротися, але М. Вейнбавм не думає, щоб нею треба було хвилюватись.

М. Вейнбавм співчуває українцям Галичини у їх прагненні незалежности, але домагання висловлене в меморандумах УККА звільнити з-під московського імперіялізму, крім українського ще й інші поневолені народи, у загальній скількості сто двадцять мільйонів, вже випроваджує М. Вейнбавма з рівноваги.

Докази „росчленітелів" М. Вейнбавм уважає за не нові. Про них, мовляв, не раз писалося в Н. Р. Слові і вони були заперечені.

М. Вейнбавм тріюмфує, що заходи авторів меморандумів завели, бо їх не розглядано на Женевських конференціях, але з другого боку признає, що пропаґандивне значення тих меморандумів без сумніву велике і що саме в тому значенні — головна їх ціль: усвідомлювати та відповідним способом впливати на керівників американської зовнішньої політики, а через них на суспільну думку — вповні осягнута.

Тому, саме, М. Вейнбавм закликає російську розсварену еміґрацію до об'єднання, а коли б до цього не могло дійти, до зорганізування спеціяльного комітету з головною метою розкривати американському народові і його урядові „брехні росчленчителів" і усвідомлювати його, що російський нарід є також жертвою комунізму, як й усі інші поневолені народи, що є не тільки російські комуністи, але є й українські, білоруські та інші.

На думку М. Вейнбавма, треба переконати американців, що змагання „росчленителів" совєтській владі тільки на руку, бо воно дозволяє їй виступати в ролі оборонців цілости Совєтського Союзу і мирного його існування, тому що абсолютна більшість населення СССР ніяких розподілів і зв'язаних з тим потрясень — мовляв — собі не бажає.

Передусім треба з натиском підкреслити, що членство УККА рекрутується з українців з усіх закутин України і тому не є правдою твердження п. Вейнбавма, що воно складається виключно з українців з Галичини.

М. Вейнбавм чомусь не помічає, що серед членства УККА, крім звичайних членів є велика скількість українських науковців, найкращим доказом чого є те, що вони спромоглися на зорганізування з добрими наслідками Української Вільної Академії Наук, Українського Університету, Наукового Товариства Шевченка та інших культурно - освітніх, промислових і фінансових організацій,, як теж займають становища професорів на багатьох американських університетах, де мають змогу виказувати американській молоді фальшування історії так російськими, колись царськими, як і тепершніми комуністичними ученими, праці яких заповнюють здебільша всі університетські бібліотеки.

В тих обставинах закид М. Вейнбавма, що УКК не має достаточної леґітимації на складання меморандумів сам собою відпадає і викликає контразакид — на якій правній чи моральній підставі М. Вейнбавм, редактор „Н. Р. Слова" вискочив з протестом проти згаданих меморандумів...

Щоб зрозуміти виступ п. Вейнбавма, треба пригадати зміст іншої його статті, надрукованої перед роком в тому ж „Н. Р. Слові" з приводу 70-их роковин народження його видавця В. И. Шимкіна.

У тій статті М. Вейнбавм пригадував видавцеві Шимкіну, що вони обидва народилися на Україні, там одержали освіту, а по приході до влади червоних, опинилися в Америці, де й заложили свій орган „Н. Р. Слово", що вони обидва довший час бідували, бо з браку читачів, наклад часопису був обмежений. Так воно тягнулося до моменту напливу до Америки, по другій світовій війні, численної іміґрації з Совєтського Союзу.

Тоді М. Вейнбавм програмою „Н. Р. Слова" проголосив захист „єдиної неділимої Росії", завдяки чому „Н. Р. Слово" стало пресовим органом усієї старої й нової російської іміґрації, без огляду на її сварку між собою чи політичні переконання — від крайніх лівих, до крайніх правих включно, разом з князями, графами і баронами і навіть колишніми чорносотенцями.

Україна з населенням і територією, які дорівнюють населенню і території Франції, носить в „Н. Р. Слові" переважно назву „Юга Росії", за ініціятивою або співуділом М. Вейнбавма зорганізовано в Ню Йорку з-посеред деяких втікачів з України товариства „Одеское землячество", „Харковское землячество" та інші, які також ставлять собі за мету захист російського імперіялізму і колоніялізму.

Під захистом п. Вейнбавма зорганізовано теж з 7 москалів, з прибраними українськими прізвищами, аж 4 комітети „українських федералістів", які з допомогою „Н. Р. Слова" й видавали як додаток до нього свій часопис під назвою „Східняк" з наклепами на український визвольний рух та його провідників.

Коли ж заходи цих „федералістичних" організацій одержувати від Американського Комітету боротьби з комунізмом субсидії закінчились фіяском, вони зникли як сіль на окропі.

Всі ці заходи на знищення українських „расчлєнітєлей" скінчилися і кінчаються повною компромітацією не тільки їх організаторів, але й покровителів у роді п. Вейнбавма, і сьогодні він, народжений в Україні, щоб рятувати свій престиж в очах російської еміґрації, грає на любій московським чорносотенцям дудці, заперечуючи не тільки існування української проблеми, але й саму українськість українців. І тому теж виступ п. Венйбавма проти УККА треба трактувати тільки як захід для рятування і вдержаня свого бизнесу, яким він зробив собі видавання украіножерної російської газети.

70-та РІЧНА КОНВЕНЦІЯ АСОЦІЯЦІЇ ЖИВИХ МОВ

В днях 27, 28, 29 та 30-го грудня м. р. в Шикаґо в готелі Пальмер Гавз відбулася 70-та річна конвенція викладачів високих шкіл Америки й Канади. З'їхалося біля 4,000 осіб. Коли відбувалися спільні для всіх секцій загальні конференції, мимоволі спадало на думку, чи витримає величезна заля це навантаження.

Програма З'їзду була надзвичайно різноманітна. Працювали секції французької мови та літератури, англійської, німецької, італійської, еспанської, португальської, а також слов'янських та східньо-европейських літератур, американського назвознавчого Т-ва, Порівнювальної літератури. Тематика останньої секції: Історія сюжетів і жанрів, англо - французькі та франко - американські літературні взаємини, кельтські мови і література.

Крім того були дискусії на такі теми: „Критичне вивчення романтизму", „Література й товариство", „Психологія фонетики", „Питання форми", „Психологія і письменник", „Творчий процес", „Основи фонетики", „Експериментальна романська лінґвістика", „Література й музика", „Східньо - західні літературні взаємини".

28-го грудня відбулася перша загальна конференція, де присутніх вітали представники Шикаґівського університету.

З надзвичайно інтересною доповіддю звернулася до присутніх пані Луїза Паунд, заслужений професор англійської мови Університету Небраски, президент Асоціяції нових мов. Їй 83 роки. З 1916 року вона — віце - президент Асоціяції, а пізніше президент її. Тоді ж вона внесла членський внесок на все життя — 25 долярів. Її жвава промова, повна гумору, гострих дотепних зауважень тримала у напрузі величезну авдиторію. Побоювалися пропустити якесь слово.

Ось висновки її промови: З часом мова помітно гіршає, втрачає ясність і красу. У величезній кількості виникають нові вирази, що їх уживають без застереження. Часом уживається початок слова, або кінець його. Іноді виникає односкладове нове слово, замість довшого, що його вживали. Всі квапляться, часу нема. Замість мови виникає ініціялізм. Добре ще, коли це можливо прочитати, як наприклад, „Юнеско", а більшість не піддається навіть вимові.

Наприкінці з доповіддю „Культура і вдача" виступив сенатор з Іллиной — Пол Даґлес. Висновки його доповіді: Культура занедбана.

29-го грудня була друга загальна конференція за такою програмою: 1. Вивчення чужої культури, 2. Основи програми іноземних мов, 3. Як не треба вибирати підручника текстів, 4. Наскільки модерний є викладач модерної мови?, 5. Наскільки мертва мова є мертвою? (латина), 6. Підготовка завтрішнього вчителя мови, 7. Наша Ахиллесова п'ята, 8. Минуле — це тільки пролог (доповідь проф. В. Паркера з Нюйоркського університету, екз. секретаря Асоціяції та директора програми чужоземних мов). Зміст його палкої промови: „Самі ідеї ніщо, вони мусять бути втілені в життя. Мости не будуються словами, а людьми, що працюють спільно. Громадськість мусить бути зацікавлена не менше, як викладачі. Ентузіязм, на жаль, не продається. Якщо я міг би його купити, я наділив би вас усіх".

На останнє зауваження можна було реаґувати так: у пана Паркера стільки енерґії і ентузіязму, що він міг би позичати іншим, і мав би і для себе досить. Темперамент — це великий рушій у творчій роботі.

Цілий день 30-го грудня був присвячений засіданням Американської Асоціяції викладачів французької мови. Відбулася дискусія про експериментальний та науковий підхід до головних проблем американської сучасної високої освіти. Цікавою була й остання доповідь „Невеличкий іспит професійної совісти".

Наради закінчилися урочистим сніданком, де був присутній французький генеральний консул в Шикаґо. Він вітав викладачів французької мови, а довгу змістовну промову виголосив постійний представник французьких університетів у З'єдинених Державах П'єр Гонзоле.

Блискуча гальська дотепність позначалася майже на всіх промовах. Серйозні проблеми змальовувалися в гарній чіткій формі — тією мовою, що про неї говорять „все, що неясне" не є французьке". Час минав хутко, багато сміялися, реаґуючи на життьові анекдоти, висловлені в прикладах доповідачів.

Коли прощалися: „до зустрічі за рік у Вашинґтоні!", звучали ще останні слова П'єра Гонзоле: „Не варто вивчати французьку мову, лише для того, щоб порозумітися. Її треба так вивчати, щоб в оригіналі пізнати багатющу культуру. Викладання французької мови мусить бути наукою гуманізму та формувати смак людини.

Олена Василева

З наших буднів

ЯК У СТАРОГО ГОГОЛЯ...

Хочу вам розповісти, як то в одному Миргороді, в стейті Мишіґен, посварились та погнівались на смерть Іван Іванович з Іваном Никифоровичем...

Посварилися в такий час, коли всі люди на світі звикли прощати завдані один одному образи, а то, бува, і люті вороги простягають, як друг другові руки.

Посварилися під час Різдва Христового.

А за що? — спитаєте.

За календар.

Так сталося, що напередодні Свят відбулося в Миргороді (стейту Мишіґен) за демократичною системою влаштоване голосування всіх парафіян — хто, значить, за яким календарним стилем хоче величати народження Спасителя: за старим, юліянським, чи за новим, григоріянсько - американським.

Іван Іванович з демократичною більшістю був за новим стилем. Іван Никифорович залишився в демократичній меншості — при старому.

От і з цього почалася ціла катавазія... Зараз, при першій сусідській суперечці, Іван Никифорович назвав свого довголітнього приятеля масоном і трохи не відступником та еретиком, що записався до секти таких, які співають „О, всесильний доляре, молися за нами!"

— Вам не календар в голові, а ваші овертайми! — викрикував. — Не хочете обходити своїх рідних Свят, щоб не втратити кільканадцять годин праці в „шапі"!

Іван Іванович проковтнув „масона" і в спокійній формі виясниів сусідові, що він як бувший військовий, передусім любить порядок і є проти всякого балагану. Або (казав) вертаймося всі до старого календаря, або тримаймося вже нового і не робім із себе посміховища перед чужим народом. А то в нас кожний сам собі велосипед. Один святкує за старим стилем, другий за новим, третій за новим і за старим, четвертий трохи за старим, трохи за новим і так далі.

Тоді Іван Никифорович вдарив у патріотичну струну!

— Там, в Краю — казав із сльозами в очах — мучаться, страждають наші дорогі та рідні! Їм заборонено явно-славно святкувати, та вони напевно обходитимуть наш традиційний Свят-Вечір 6-го січня потасмці, в катакомбах. У цей Свят-Вечір я хочу бути духом і думками з ними, хочу переживати те саме, що вони переживають!..

— Дозвольте, дозвольте! — перебив Іван Іванович, — як же ви можете переживати те саме, що вони, тут, в Америці, при обильно заставленому всяким ястієм і питієм, столі?.. От, якби ви рішилися на Свят-Вечір трохи поголодувати, чи відмовились від оковитки, то це, принаймні, була б якась жертва, чи самозречення. А так, віртє мені, нашим дорогим братам напевно буде однаково, чи виналичаєтесь за новим, чи за старим стилем. І Батьківщина простить вам цю провину, будьте спокійні!

Ці необачні слова були останнім цвяхом у домовину, в якій спочила довголітня приязнь й дружба Івана Івановича з Іваном Никифоровичем. Кажуть, що після тієї сутички, Іван Никифорович негайно вибрався з будинку, в якому жив з Іваном Івановичем поверх 6 років у добросусідстві та найкращій згоді. Крім того, виписався з братської організації, в якій вони обидва разом стояли, і записався до іншої. Вийшов також з інших товариств, в яких є членом Іван Іванович. До церкви йде на дев'яту годину рано, щоб не зустрітися з Іваном Івановичем...

От, скажіть, добрі люди, як помирити Івана Никифоровича з Іваном Івановичем?

Ікер.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співласниками 17-ти мільйонового майна організації!

УВАГА! ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.! УВАГА!

Т-ВО „РІДНА ШКОЛА" В ДЖЕРЗІ СИТІ
СУБОТА, 21-го СІЧНЯ 1956 Р.

ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНИЦІ

в залі THE ALL SAINTS HALL
при 301 Whiton & Lafayette Sts., в Джерзі Сіті
доїзд автобусами Central, Local і 16.
Музика Йосипа СНІГУРА. — Буфет у заряді Вп. Пань.
Початок о годині 8-ій вечора. Вступ $1.00

Управа просить Українське Громадянство своєю участю і матеріяльною піддержкою допомогти в корисній і відповідальній праці Т-ва.

Відкриваю

ШКОЛУ РИТМІКИ, ТАНКУ та БАЛЕТУ
на БРОНКСІ

Інформації та ВПИСИ в суботу від год. 3-ої до 5:30 і в неділю від год. 10-ої до 12-ої. під адресою: заля Ветеранів 33 Е. 7-ма вул. Телефонічно щоденно від год. 7-ої до 8-ої веч. LU 5-3161

ВПИСИ на новововідкритий курс на Ровен і Кларісса (Rowan and Clarissa) — Український Клюб у Филаделфії (Норт) принимаю телефонічно FR 7-3968

Проф. ІРИНА ГОЛУБОВСЬКА

Д-р мед. Богдан ОЛЕСНИЦЬКИЙ

повідомляє,
ЩО З ДНЕМ 1-го СІЧНЯ 1956 Р.
відкрив
ЛІКАРСЬКУ ОРДИНАЦІЮ
в НЮАРКУ, НЮ ДЖЕРЗІ

Адреса офісу:
728 S. 18th St., NEWARK, N.J. (між Springfield Ave. і 19th Ave.)
Телефони: ESsex 2-5007 (офіс) BIgelow 3-6997 (помешкання)
Години прийнять: щоденно (крім середи) 1—2, 6—7 попол
субота: 6—8 попол.
або за попереднім зголошенням.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ФОНД

—П'ЯТЬ ЛІТ

виконує велику національну службу!

•

І ВИ ПРИЧИНІТЬСЯ ДО ДАЛЬШОГО ЙОГО РОЗРОСТУ!

Національний Даток надсилайте:

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721, Church St. Sta., New York 7, N. Y.

УВАГА! ЙОНКЕРС И ОКОЛИЦІ!

в неділю, 22-го січня 1956 р.

БУДЕ ПРОГОЛОШЕНО В ЙОНКЕРС, Н. Й.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ

З ТАКОЮ ПРОГРАМОЮ:

ГОД. 1-ша ПОПОЛ., у Ситі Гол відчитання майором міста проклямації про Український День і вивішення українського національного прапору.

ГОДИНА 4-та ПОПОЛУДНІ

СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ

В АВДИТОРІЇ ПАРАФІЯЛЬНОЇ ШКОЛИ СВ. МИХАЇЛА при 29 Chestnut St., з великою мистецькою програмою.

Просимо Українське Громадянство Йонкерсу й Околиці численно явитись у Ситі Гол і на Академії і тим заманіфестувати вірність ідеї Української Державности.

Діловий Комітет

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР „ДУМКА" В НЮ ЙОРКУ

Запрошує на

ТРАДИЦІЙНУ ПРОСФОРУ
ТА
БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 21-го СІЧНЯ 1956 Р.

в залях УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ, 142 — 2-га Евеню, Н. Й.

Початок Просфори о год. 8:15. Початок Балю о год. 10:00

В програмі колядки, виступ Гриця ЗОЗУЛІ та несподіванки. — Оркестра В. БОСОГО.

Квитки вступу на Просфору й Баль можна набути в членів хору „Думка" та в книгарнях „Арка" й „Еко". — Кількість квитків обмежена.

УВАГА! УКРАЇНЦІ ФИЛАДЕЛФІЇ Й ОКОЛИЦІ! УВАГА!

Філія Українського Конгресового Комітету у Филаделфії

запрошує все Українське Громадянство Филаделфії й Околиці до участи у

СВЯТІ

Державности і Незалежности 22 січня

В НЕДІЛЮ, 22-го СІЧНЯ 1956 Р., о годині 6-ій вечора,
у залі MOOSE - HALL, 1314 N. Broad Street, Philadelphia, Penna.
під час якого Губернатор Пенсилвенії Hon. George M. Leader
і Майор Филаделфії Hon. Richardson Dillworth
врочисто проголосять

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ

у Стейті Пенсилвання і в місті Филаделфія.

► ВЕЛИКА І ВИСОКОМИСТЕЦЬКА ПРОГРАМА ◄

• Хай не бракує ні одного українця — мешканця Филаделфії у цій врочистій події •

РЕСТОРАН — КАВАРНЯ Клюбу „Лиса Микити"

в Українському Народному Домі, 140-142 2nd Avenue, Ню Йорк
під зарядом ТЕОДОРА ШМОТОЛОХИ

відкритий кожного дня від 12-ої години дня до пізнього вечора.

Приймається телефоном на число GRamercy 3-5289 замовлення на ОБІДИ І ВЕЧЕРІ З ОКРЕМО ПОБАЖАНИМИ СТРАВАМИ.

Ресторан приймає замовлення на

• ВЕСІЛЬНІ, БЕНКЕТНІ та інші ПРИЙНЯТТЯ •

в необмеженій кількости з холодними та гарячими стравами.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

бажає

Д-р Борис ФИЛИПЧАК

ПАССАИК, Н. ДЖ.

УСІМ НАШИМ ОРГАНІЗАЦІЯМ, ТОВАРИСТВАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

бажає

ВАСИЛЬ БОСИЙ

і його оркестра

2064 DALY AVENUE, BRONX 60, N. Y.

LUdlow 4-5228

ПОБАЖАННЯ

Родина Ів. і Кат. ПОПОВИЧ і Родина Гр. і Марія КУКІЗ бажають скорого виздоровлення п. Павлині РІЗНИК, її Мамі і синові які зазнали покалічень в автомобілевім випадку, і знаходяться в Шпиталі.

З НОВИМ РОКОМ ВСЬОГО НАЙКРАЩОГО.

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

бажає

HENRY ARCHACKI

президент, Pioneer Rubber Engraving Co., Inc.

Якщо Ви потребуєте:

- Артистичні торговельні друки
- Дипломи й плякати
- Гарні візитові білети
- Крискові й сіткові кліші
- Матриці до друку
- Печатки-емблеми

Спеціяльні ціни для читачів Свободи

STUDIO AND ENGRAVING PLANT AT
21 East 17th Street
New York 3, N. Y.
ALgonquin 5-8575

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

і

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
всім нашим Українським Приятелям
і Депозиторам

HAYES SAVINGS & Loan Association

955 Broad Street Newark, N. J.

МАРІЯ

повість УЛАСА САМЧУКА

про геройство і страждання української жінки. Кілька видань твору свідчать про його успіх у читачів.

Ціна $2.00.

Замовляйте:

SVOBODA
83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ІВАН ВУЙКІВ

знана українська

ФУТРЯНА ФІРМА

виконує на замовлення елеґантні футра по найновіших фасонах і з досконалих шкірок.

Також переробляє старі футра на найновіші фасони.

Принимаємо футра на переховування. Відбір і достава на місце.

J. Wujkiw, Inc.
Manufacturing FURRIER
111 East 7th Street,
New York 9, N. Y.
Тел. SPring 7-8710

ЩИРО-СЕРДЕЧНІ СВЯТОЧНІ ПОБАЖАННЯ

— від —

BEREZOWSKI-BROSCHAK
(FUNERAL HOME)

525 E. 6th St., N. Y. 9, N. Y
Tel.: CA 8-7010

якщо не відповідає, телеф.
CA 8-9176

СВЯТОЧНІ ПОБАЖАННЯ

Всім Нашим
Українським
Приятелям
і
Депозиторам

THE GUTTENBERG SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
68 — 23 Bergenline Ave.,
Guttenberg, N. J.

ВСЯЧИНА

ПЛЯНУЮТЬ НАЙШВИДШИЙ ЛІТАК У СВІТІ

Канадійська компанія „Авро Кенада Лтд." веде підготовчі досліди над плянами джетового пасажирського літака, що був би спроможний перелетіти понад Атлантиком впродовж двох з половиною годин. Для здійснення того задуму потребно було б десять років плянування, бо винахідники задумують дати кращий літак від британських й американських джетових літаків, які будуть у продукції на початку 1960 р.

Швидкість такого літака доходила б правдоподібно до 1.500 миль на годину; застосовано б у ньому газові турбо-мотори але далеко кращі від теперішніх. Також вигляд літака різнився б значно від теперішніх пасажирських літаків.

Очевидно, будова проєктованого пасажирського літака залежатиме теж від корисної міжнародної ситуації. Великі фабрики Авро в Малтоні засновано в першій мірі для продукування військових літаків. Якщо б напруження між державами Заходу і Совєтами зростало, фабрика і плянувальний відділ мусіли б присвятити весь свій час на плянування і продукцію військових літаків. Треба було б теж прикласти більше зусиль для продукції літака СФ-105, бойового літака, пристосованого до всякої погоди і спосібного розвинути швидкість 1,500 миль на годину та висоту 60,00 стіп.

Але Авро посідає вже одну складову частину плянованого суперсонічного транс-атлантійського пасажирського літака: мотор ПС-13, газовий турбомотор з відштовховою спроможністю 18,000 фунтів.

(„К. С.")

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЧЕСТЕР, ПА. — Б-во св. Духа Відд. 237, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що **річні збори** відбудуться в неділю, 15-го січня, в залі У. Н. Дому 4-та вул. й Ward., о год. 2-ій попол. Обов'язком кожного члена прибути з важні справи, як вирівняння залеглостей, звіт діловодства за цілий рік, контролі та вибір нової управи на 1956 рік. — Л. Благітка, предс.; М. Крика, скр.

ГРИМЗБІ, ОНТ., КАНАДА. — Доводимо до відома усіх членів Відділу 451, що **річні збори**, які мали відбутись 17-го грудня 1955 р., з певних причин відложено на день 21-го січня — субота, 1956 р., на які просимо усіх членів ласкаво прибути. — М. Смерек, предс.; Ю. Омельченко, секр.

ІРВІНГТОН, Н. ДЖ. — Т-во ім. І. Франка Відд. 490 повідомляє членів, що **річні збори** відбудуться в суботу, 14-го січня о год. 7:30 вечора, в залі Укр. Пресвітерської Церкви при 30 Harrison Place. На зборах будуть звіти за рік 1955 і вибір уряду на 1956 рік. — О. Паньків, прд.; О. Чорномаз, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Т-во Клюб Поступовий Відд. 70, повідомляє своїх членів, що на річних зборах, які відбулися 5. січня, уряд позістав той самий, що був в 1955: І. Патуляк, прд.; П. Костик, секр.-кас.; С. Костів, заст.; контрольори: І. Щур і С. Костів. Бенефіт для хорих і для померлих позістав так як було. Збори будуть відбуватись перша середа по десятім о год. 7-ій під ч. 433 Hoboken Ave. Хто з позамісцевих членів посилає поштою чеки або моні ордер, писати на Ukr. Progressive Club, або на ім'я секр. У всіх справах нашого Т-ва проситься звертатися до секр.: Peter Kostick, 76 Bright St., Jersey City 2, N. J. — Tel. HEnderson 4-5981.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ!

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
РОЖДЕСТВА ХРИСТОВОГО
і
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
бажає
Приятелям і Клієнтам
Загальний Контрактор
системи огрівання — гарячої води, чищення каналізації електричними машинами
GEORGE SNIADOCH
174 Norman Avenue
Greenpoint Brooklyn, N. Y.
Tel EV 3-2722
Обслуга вдень і вночі.

Шукаєте праці — шукаєте робітника?

Зверніться до Агенції Посередництва Праці
TOMPKINS SQUARE EMPLOYMENT AGENCY
33 — 3rd Avenue, New York 3, N. Y. • Tel. ORchard 4-1137

Особливо потрібні кваліфіковані, або некваліфіковані робітники до праці в ресторанах:
КУХАРІ, БУФЕТОВІ (COUNTERMEN), КЕЛЬНЕРИ, ПОСЛУГАЧІ, ПОМИВАЧІ і ін.

• Заходьте до нашої Агенції, яка існує вже 30 років! • Наша Агенція відома, що дає охочим добру й добре платну працю! Переконайтеся про це!

JOHN GELETY, власник

EVergreen 3-4450
Maple Coal & Coke Co.
Anthracite FUEL OIL Bituminous
OIL BURNERS — Sales and Service
72-74 BOX STREET BROOKLYN 22, N. Y.
Deliveries to MANHATTAN • BRONX • QUEENS
Власник Т. КУДЛАК

ПАЧКИ — ПАЧКИ — ПАЧКИ

➤ ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ ◄

висилає відома здавна фірма

Federated Export & Import Co.
5357 Chene Ave., Detroit 11, Michigan
Tel. WAlnut 2-2625

• Приймаємо замовлення на харчеві пачки, мужеські й жіночі матеріяли на вбрання, на плащі, жіночі суконки, светери, хустки на голову та багато інших предметів необхідних до щоденного вжитку.

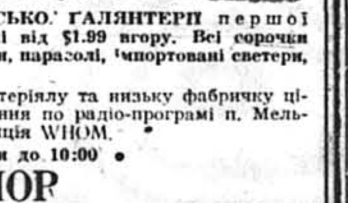
• Готове взуття та шкіри на обув'я в найліпшім ґатунку. ВИСИЛАЄМО ТАКОЖ ВСЯКІ ЛІКИ.

• Всі пачки та пересилки є забезпечені, а для кращої і швидшої доставки висилаємо їх через нашого представника в Англії.

• Мито оплачує висилаючий тут на місці — відборець нічого не доплачує. Висилаємо цінники на українській і англійській мовах на кожночасне бажання.

DUNLEY HAT SHOP

14 SAINT MARK'S PLACE, NEW YORK CITY
(Іст 8 вул., між 2-3 Евеню)

має на складі великий вибір осінніх і зимових КАПЕЛЮХІВ від $3.99 та більше. Маємо також великий вибір фільцових велюрових капелюхів найкращої якости в різних кольорах і найновіших фасонах власного виробу та відомої марки капелюхи KNOX. Кожний капелюх ґарантований. Куплений в нас капелюх чистимо фабричною методою. Пригадуємо, що у нашому відділі МУЖЕСЬКОЇ ҐАЛЯНТЕРІЇ першої якости різнородні сорочки, знаної марки "JAYSON" й інші від $1.99 вгору. Всі сорочки ґарантовані в пранні. У великому виборі також: дощевики, парасолі, імпортовані светери, краватки, шкарпетки, паски, шалики й інші зимові речі.

Просимо зайти і переконатись про високу якість матеріялу та низьку фабричну ціну. — Говоримо по-українськи. — Слухайте наші оголошення по радіо-програмі п. Мельника кожної неділі між 7-8 год. рано на хвилях 1480, станція WHOM.

• Отворено щоденно до 8-ої веч., в суботи до 10:00 •

DUNLEY HAT SHOP
14 SAINT MARK'S PLACE (East 8th St. Bet. 2-3 Ave.) NEW YORK, N. Y.

• Business Opportunity •

TOOL & DIE MAKER
or Experienced all around Machinist
хотів би приступити як партнер до Machine shop.
Адреса:
UNITED MACHINE & TOOL CO.
231 Centre St., New York 13, N.Y.
WO 6-2694 — Іван Галавай

• ПРАЦЯ •

Старшого віку укр. бездітне подруж. пошукує **ЧОЛОВІКА** понад 65 років віку для помочі у малому господарстві — негайно. Чудова околиця, здоровий клімат. Праця 8 годин денно, або менше, окрема умебльована кімната та повне харчування. Винагорода за умовою. Адреса:

SEMEN MANDRYKA
Caneyville, R-1, Kentucky

• ПРАЦЯ •
• Help Wanted—Male •

МАШИНІСТИ
першоклясні й другоклясні фахівці.
FAUST MACHINE WORKS
Marshall Hill Road
West Milford, N. J.

ЗАГАЛЬНІ МАШИНІСТИ
MILLING HANDS
Потрібно до General Machine Shop work, Milling, Surface Grinding, Shaping, Turning, Assembly, Bench Work. Модерно, гарно влаштована фабрика. Робочі користі.
ACME TOOL & MACHINE CO.
380 Davis Avenue, Kearny, N. J.
KE 2-5200-1

• Help Wanted—Female •

РЕЄСТРОВАНІ МЕДСЕСТРИ
ДО ПРИВАТНОЇ САНАТОРІЇ IN NEW JERSEY
Телеф. PArk Ridge 6-1390

ОПЕРЕЙТОРКИ
з досвідом
5 днів, 35 год. тижнево, платні вакації, доєснальна платня, різні користі. Голоситись:
AQUA MANUFACTURING CO.
713 13th Ave., Belmar, N. J.

• РІЖНЕ •

Можна тепер дістати в ЗДА "UKRAINIAN SALVE MAZ."

UKRAINIAN УКРАЇНСЬКА МАСТЬ SALVE

НА АРТРЕТИЗМ, ПОСТРІЛ І РЕВМАТИЗМ.

МАСТЬ UKRAINIAN SALVE помагає на облекшення болів і поганого почуття, що його викликує постріл, артретизм і ревматизм. Приносить пільгу в болях мускулів, які є наслідком надмірної праці і перевтоми. Цю масть поручається особливо на болі мускулів на спині в лопатках, на раменах і суглубах. Замовте відразу один слоїк.

2 oz $1.25
поштова оплата . .15

Пишіть до:
DUFFERIN DRUG STORE
239 Dufferin Avenue
Department 2.
Winnipeg, Man., Canada

ПАЧКИ ДО ЕВРОПИ
І ВСІХ ЧАСТИН СВІТУ
Гарантована достава
Матеріяли на убрання, плащі і сукні, полотна на постіль та білизну, живностеві пачки і всілякі лікарства
ПИШІТЬ ПО КАТАЛОГИ.
617 Grove St., Irvington 11, N.J.
J. NAWROCKI AGENCY

ПРО НЕВРАЛГІЧНІ БОЛІ й терпіння мускулів

Якщо ви терпіли колись на страшні невральгічні болі, які вертять і рвуть вас; якщо ви напів божевільні від нещасних болів мускулів; якщо ви дали би все, щоб дістати поміч проти тих болів і мук, які роблять вас калікою, — то поцікавтеся і послухайте дещо про лік АНТРО.

Лікарські звідомлення вказують, що та чудесна назва швидко облегшує болі від різних невралгічних недуг, як запалення зв'язок між мускулами, плечей, рук і ніг, або від понатяганих мускулів. Користувачі захоплено висловлюються про знамениту поміч, яку вони дістали інколи від першого невеликого дозування.

Не терпіть даром другий день тортурів, тільки спробуйте АНТРО. Можете легко дістати цей лік поштою, написавши до **KINGSLY CO., Dept. 13, Box 415, Peekskill, N. Y.** Щоб мати певність, напишіть своє прізвище й адресу друкованим письмом на обороті коверти. Ви одержите відворотною поштою звичайно $6.00 порцію, тільки за $5.00 плюс 63¢ оплата COD. Заплатите листоношові при одержанні посилки. Зробіть це тепер поки можете ще дістати АНТРО.

Ім'я ....
Адреса ....
Місто .... Стейт ....

• MISCELLANEOUS •

KRAUS & NUSSBAUM
КРАМНИЦЯ МУЖЕСЬКОГО ОДЯГУ

ВИПРОДАЖ ЗИМОВИХ ПЛАЩІВ
і костюмів. Спеціяльно знижені ціни на зимовий одяг. Плащі, штани, убрання з 2 парами штанів, виконані з тутешніх і імпортованих матеріялів. Гарантія направок. Виконуємо на замовлення жіночі і мужеські костюми і плащі.
308 East 86th St. (коло 2 Ave.)
New York City
Tel. RE 4-2471

ЗАРОБІТЬ ГРОШІ ВДОМА
Приємний бизнес у вільний час приносить гроші. Гарантована гарна якість товару. $290 пара. Безплатні інформації — пишіть, щоб умовитися. ANDES CHINCHILLA, Rm. 830, 11 W. 42 St., N.Y.C.

УВАГА! УВАГА!

Ґарантовані ПАЧКИ!

висилайте через велику висилкову фірму
DIRECT PARCEL TO EAST EUROPE SERVICE
5705 Chene St., Detroit, Michigan
Tel. WA 1-6996

В одній пачці можна переслати всякі роди товарів. Мито і всі оплати покриває сама фірма і відборці нічого не доплачують.

Купуйте в підприємствах що оголошуються в „Свободі"

• FARMS FOR SALE •

НА ПРОДАЖ 10-акрів куряча фарма, новий дім, 4 кімн., лазничка, піддаш.; також катедж, 230 носи. курей, будинки на дві тисячі курей (2000), бл. Hightstown, N. J. Сплати. Оглядати по суботам або в неділю. Телефон: JU 7-9039 Trenton, або пишіть: 31 Acres Drive, Hamilton Sq., N. J.

БАЖАЄТЕ МАТИ ФАРМУ?
Пишіть по-українськи за безплатними описами (в укр. мові) і знимками фарм.
VIC'S FARM AGENCY
113 W. Division Street,
Neillsville, Wisconsin

• REAL ESTATE •

Woodhaven, Long Island
1 РОД. ДІМ, 7 КІМНАТ
Оливне огрівання, близько до собвею.
Ціна $14,000, готівки $4,000.
WILLIAM CHUPA
240 E. 6th St., New York 3, N.Y.
Тел. ORegon 4-5340

• REAL ESTATE •

ВЕЛИКИЙ ВИБІР НОВИХ І СТАРИХ ДОМІВ,
як „ренч і спліт левел" на великих лотах в гористих околицях: тільки 12 миль від Нюарку і 22 милі від Ню Йорку.
WALTER KOSTER — Українське Бюро
Pembrook Road and Route 22 — Mountainside, New Jersey
Tel. WEstfield 2-5800

• MISCELLANEOUS •

THE BOGOTA SAVINGS & LOAN ASS.
60 EAST MAIN ST. BOGOTA, N. J.

Проголошує про піврічну дивіденду від ощадностей від 31-го грудня 1955 на

$2\frac{3}{4}\%$
РІЧНО

Кожне конто заасекуроване до $10,000 через Federal Savings and Loan Association

Багато місця для паркування. • Непотрібно чекати.

ВИСИЛАЄМО ПАЧКИ
ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ І СВІТУ

Мито й усі оплати платить надавець у нас.
Висилаємо нову й уживану одежу, взуття, мануфактурні товари, шкіру і інші товари першої потреби.
• ВИСИЛАЄМО ЛІКИ. •
МИ ПЕРЕНЕСЛИ НАШЕ БЮРО ДО НОВОГО И ОБШИРНІШОГО ЛЬОКАЛЮ при ВУЛ. 11601 JOS. CAMPAU.
ДОБРА ОБСЛУГА, СКОРА И ГАРАНТОВАНА ДОСТАВА.
По додаткові інформації пишіть або телефонуйте до нас:

Amerpol Enterprises
11601 JOS. CAMPAU, DETROIT 12, MICH.
Tel. TO 8-0298 — TO 8-0382

УВАГА! НЮАРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

➤ У МІСТІ НЮАРКУ ВІДКРИТА НОВА ◄

КРАМНИЦЯ ДЛЯ ВИСИЛКИ ПАКУНКІВ

ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ.

- Висилаємо поживу, нову і ношену одежу, суконні, шкіряні і текстильні вироби, медикаменти і т. п. Вишліть своїм рідним і знайомим різдвяний або новорічний подарунок.
- Пакунки будуть доставлені до місця призначення протягом шости тижнів. Посилки вислані повітряною поштою будуть доручуватися протягом 7-10 днів.
- Висилаючий одержить особисту посвідку від відборця пакунка. Висилки пакунків і доручення ґарантується.
- Всі посилки повнотою оплачується тут включно з митом. Той, що одержить пакунок не буде нічого доплачувати.

КАНЦЕЛЯРІЯ ВІДКРИТА КОЖНОГО ДНЯ ВІД 9-ої ГОД. РАНКУ ДО 6-ої ГОД. ВЕЧОРОМ.
В СУБОТУ ВІД 9-ої РАНО до 4-ої ГОДИНИ ПОПОЛУДНІ.

PACKAGE EXPRESS CO.
305 MARKET STREET NEWARK, N. J.
Тел.: (Newark) Mitchell 2-2452
(Біля Пенсилвенія станції в місті Нюарку).

• ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ •

АРКА, 48 Е. 7-ма вул. Ню Йорк (GR. 3-3550) висилає ДАРОМ новий повний каталог українських ПЛАТІВОК

В СУРМІ все є Коломийка в Дітройті є Козак. Як хочете мати найкращі Веселі рекорди, адресуйте так:
"SURMA"
11 East 7th St., New York 3, N. Y.

ГОЛОВНА КВАРТИРА ДЛЯ продажу українських платівок і листівок.
CHESTER'S
1717 E. Carson St., Pittsburgh 3, Pa.
Відкрито денно до 6-ої години; в п'ят. і суб. до 9-ої веч.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ! КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНГС!

ЧУДЕСНА ФОРМУЛА ДЛЯ ВОЛОССЯ

СИВИНА ЗНИКАЄ

Діє наче магічним способом, без поверхового фарбування. Хочете вже раз закінчити свої клопоти з сивим волоссям, не вживаючи трудних і фантастичних фарб, в які ніхто не вірить. Не віриte, що це є можливе? Спробуйте, так як тисячі інших це роблять, застосовуючи методу NUVIDA з чудовими результатами. Риску тут немає нікого. Ви платите $5.00 за достатню кількість, щоб одержати бажаний колір волосся. Якщо по ужитті цієї кількости Ви не будете повністю вдоволені поверніть порожню пляшку для повного звороту. Не пропустіть цієї нагоди. Пішліть цей відтинок газети до **TRYSAN CO., Dept 35, Peekskill, N. Y.**, напишіть точно друком Ваше прізвище й адресу на відворотному боці коверти. Вам скоро пішлють Вашу посилку відворотною поштою. Не посилайте жадних грошей, заплатіть поштареві при доставі пакунка.

Phone MA 7-1761
PETER S. MURIANKA
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
FUNERAL DIRECTOR
413 Fairmount Avenue
Philadelphia 23, Pa.

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL HOME
COMPLETELY AIR CONDITIONED
ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В СТЕЙТІ NEW JERSEY
Ціни приступні для всіх
Обслуга чесна і найкраща.
У випадку смутку в родині кличте як в день так і в ночі:
KOWALCHYK JOHN
129 GRAND STREET,
cor. Warren Street,
JERSEY CITY 2, N. J.
Tel. HEnderson 4-5131

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща
ЦІНИ ПРИСТУПНІ
John Bunko
Licensed Undertaker & Embalmer
REASONABLE PRICES
437 EAST 5th STREET
New York City
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околицях
Контрольована температура, Модерна каплиця до ужитку даром.
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568